

CHECKED - 1963

CHECKED

**Checked
1987**

۳۳۳۰	۱۲
۳۳۴	۱۳

1309-A

1334
S

(15413)

تذکرہ علی گڑھ

میں نے یہ تذکرہ علی گڑھ میں لکھا ہے جس میں میری تمام معلومات جمع ہیں
جو میری خدمت میں آئی ہیں اور جو میری خدمت میں آئی ہیں

میں نے اس تذکرہ میں میری تمام معلومات جمع ہیں
جو میری خدمت میں آئی ہیں اور جو میری خدمت میں آئی ہیں

وہ میری خدمت میں آئی ہیں اور جو میری خدمت میں آئی ہیں

فلک پر ہوصداصلِ علا کی
 عیان سب ہو گئی قدرتِ خدا کی
 معجزہ خاک اوس دولتِ سرا کی
 مقام تربت خیر اورا کی
 اقامت گہ ہی فخر انبیا کی
 بنگے طوطیا حشر ضیا کی

سنا لکھوں جیب کبریا کی
 ہوا شہ سے ظہور عالم کون
 ہی تاج خسرو خاقانِ مغفور
 شرف کہتی ہی مٹی آسمان کے
 زمین نور بار و عشرتِ تمکین
 ہماری خاک گھر خاکِ شرب

کبریا تعریف کہا جو دو عطا کی	ربان ناطق ہے اپنی قاصر
کرم کی انتہا میسر امتداد کی	ہوئی نام محمد کے بدولت
رحیمارہ ملے دار الشفا کی	غلام نہ رہی عصیان سے رنجور
مہر دہشت دور ہو روز جزا کی	نہ دن کو چین ہی نے شکوہ آرام
انہیں حاصل ہو عزت دوسرا کی	نمک پرورہ ہوں جنکامین باز
میسر ہو زیارت مصطفیٰ کی	بچی نچتین اور بہر اصحاب
فلک کے گھر گھڑی جو روحا کی	شکایت کر رہی ثنا غلزار

مس

ہی یہ پیر فلک ستا نہیں	جوش نیرنگ ہی زمانے میں
کوئی آئینہ کوئی جانے میں	لوگ ہیں غم کے قید خانے میں

	راہت جانو یہی جوان پیر موت سب کے گلے کی ہی زنجیر	
سپہ قائم رہا یہ کاشانہ سب کو ہی یان سے کوچ فرمانا	بند جانا ہی اور نہ یان آنا ہی غضب اک سخی کام جانا	
	صاحب جاہ بو و ہمت بود سرور سروران ثروت بود	
نام دنیا میں ہو کر م سے ہو دست قدرت نہیں قدم سے ہو	یعنے داو و دہش درم سے ہو گر قدم سے نہ ہو سلم سے ہو	
	یہ قلم اور قدم درم ہر آن ایک شاہین دو پلہ میزان	
دوستو سنیو اس سخی کا حال	جس کے حاتم نہیں کچہ آگے مال	

ہامی دنیا کا چہرہ کر جنجال | ہی وہ گوشہ میں قبر کے فی الحال

گر چہ تین اوس سخی گانا کین ہے

قدس کے وہ مکان پاک میں ہے

بات ہر اک تھی اوسکی گوہر بار | اوسکے باتونہ تھی نبات نثار

لقب این ملازم سرکار | کہی بیدل تھا اور کہی لدار

شب و شب تپ چڑھی تھیں

تپ اونکے تھے سب تپ نہیں

عبد قدوس دلبر شیار | رات بھر تھے بخدمت سرکار

ساتھ تھا اونکے فدوی دربار | یہی حالت میں گنریل و نہار

اونکی خدمت میں فیض پاتے تھے

بہرہ دو جہان اوہتاتے تھے

عہدین اوسکے گرسننا باب	شہ برف آب سے رامیر اب
جب قضا و قدر سے از ہر باب	بستہ شد قسمت غذا ی جناب

مرگ حاضر ہو ی غذا بن کر
آب اونکا اور نا ہو اب بن کر

ہامی حلت کا وقت جب آیا	ملک الموت رخ کو دکھلایا
تہا سخی مطلقاً غم کہا یا	موت سے دل ذرا نہ گھبرا یا

صبر الیوب وزید عیسیٰ دشت
دور تو کل طریق موسیٰ دشت

نبض سا قلم پودم چڑھا پیہم	بر و اطراف کا ہوا عالم
کہا کہون میں کہ اوس سخی کا دم	کیک دقیقے میں بل از ان ہم کم

کردہ پرواز از تن رنجور

بچپان شد کہ بوے از کا فور

نام تھا حاجی پادشاہ زمن کیا جنت میں قصدِ جہنم

شہرِ مدراس مولد و مسکن جای جامہ کفن تہا زیب تن

مرد میدانِ مطیع و اور تھا

حق تو یہ ہی حبیب اکبر تھا

میں مقرر و نکلے ہوں حبیبی کا کیوں سنجی ہی نہیں حبیبِ خدا

ساخت مسی بطرحِ عمر و بنا رخ تھا ہر لحظہ سمتِ قبلہ بچھا

دست و پاسے اگر چہ تھے ناچار

سر سے چلنے کو ہو گئے تیار

مدرسہ اپنے کیا تیار حوض بہر طہارت دیندار

دور کرتا تھا وہ طیبِ شعار رنجِ غربت بشریت دیندار

دستِ قدر سے تہا نہ کیا پیدا

ایک دہروی دستِ ناپیدا

ملتش موجب کتابِ ہدا

نتیشِ بود صرفِ راہِ خدا

عصر کے وقت جب اوٹھ لاشا

سو تجل سے اوس یگانہ کا

بہ نمازشِ امامِ دادہ قرار

مقتدی پیشِ وکم چہا ہزار

تہا جنازہ بصدِ شکوہ رون

صحیح مسجد سے تاکبورستان

ساتھ تہا اوسکے مجمعِ ویشان

رحمتِ حق تہی او پہ نور افشان

عالم و عابد و نمازی تھے

حافظ و قاری و حجازی تھے

بستہ گردید از ہجومِ انام

بشنو حجازی بادِ شارعِ عام

همه دستان نیک انجام	شد روان تا بگو خلد مقام
---------------------	-------------------------

محمود صورت کو اکب بود

پیش مرکوب رفته راکب بود

ای همه عباد دلو و بند ۱۲

شهر و ملکونه تها تجارت مین	چین مین مهر مین ولایت مین
عجم و شام و روم و بت مین	صبر مین شکر مین عباد مین

بود نافه کشائی هند آن ذات

نافه بند عدم شده بهیات

علما سے مدام محبت تھی	اہل تقویٰ سے ہی محبت تھی
رادن بس خدا کی الفت تھی	بذل وجود و سخا کی عادت تھی

فاضل و عالمش بہ محبت بود

پاک دین بود و پاک طینت بود

مخمل جشن دوست میں یکرات	چند اجا تہ جمع قدسی ذات
بات کی بات میں جو نگلی بات	پوچھے کیسے امیر کے ہیں صفات

کہا شاغل خلوص نیت ہے
کہی نیت کہ اصل ہمت ہے

ذات فیاض بود این آوان	نمک خوان ہمت و احسان
ہست و جنب و نرنگش نشان	حاتم و صیف و معن ابجد خوان

نمانی آمد ز راہ فیض و کرم
قصر نعمان بقصر عالی ہمم

کیا ہی دنیا میں تہا برگ سنا	وہ سخی کف عجب غریب نواز
بعد مرون ز بہر خیر و نیاز	بند قطار ٹای ز ریشہ باز

ذی عطا چنیں نہ وید کسے

گفت با توفیقین نہ وید کے

اوس کے ور زبان باریب تھا یہ تو انگر فقیر شیب تھا

گرین حاتم کہون تو نسب تھا بلکہ حاتم ہی ہمنان کب تھا

اوسکو خواہش محض نمائش تھی

اسکو امر خدا کی خواہش تھی

چست تھا جامہ برع کائنات میں نہیں مراغ قضا تھا دامن میں

بہی فضل قضا نہ تھا ظن میں تہیچو نماز کپین میں

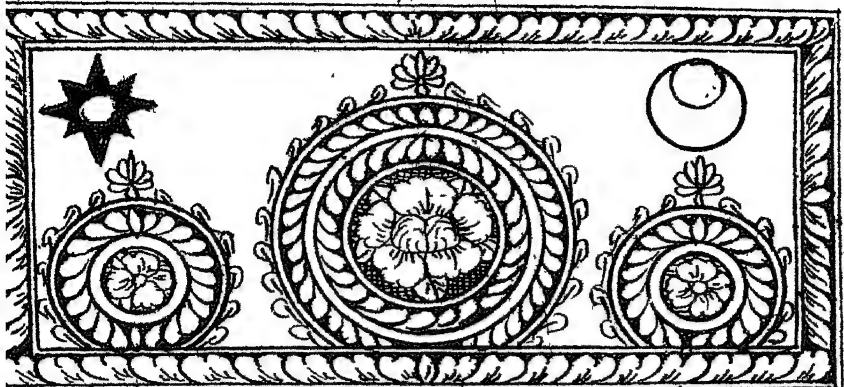
تھی نمازون میں خوبان اوکی

مرغ قبضہ نہ تھی جان اوکی

پیش ازین روم و سپہن کیا بر ازخلاف زمان چلی تلوار

بہر صرف مجاہد و سیدار رفتہ مبلغ ز شہر و ملک و یار

	کر وہ یکسر روان بخاطر شاد	
	دل و جانم فدای ہمت باد	
تھپ تھپ ہونچا بہ شیر و لہجہ	ہمد موسیقی و کرک دین کا	خدا جو کعبے خشک سالی کا
	دین پرور بجان کیا ارسال ز روضہ حبس و لباس مالا مال	
دل الم سے ہر ایک تہا ناشاد	ہلو زیر زمین وہ نیک نہاد	گفت شغل بخاطر آزاد
	اونکے بدخواہ کو کرے نابود خیر خواہوں کو خوش رکھے معبود	

بسم الله الرحمن الرحيم

از امر تو جمله خلق پیدا

قایم از تو تو قایم الذات

هر جا توئی غیر در میان نه

اول از تست و نیز آخر ^{تقادی ۱۲}

ای واجب در وجود هستی

تعریف وجود تو نمایان

ای قادر بر هر چه خواهی
بهر صاحب و آل طاهر

ای خالق بی مثال و کیت

دیر و حرم و زحمتی سموات ^{تقادی ۱۲} مخفف زمین ۱۲

در چشم فرق این و آن نه

تو منظر هر جمادات منظر هر

از ذات تو جمله اوج و پستی ^{تقادی ۱۲}

سرگزینای ز ایل عرفان

قادر کنیم بر نظم قیام و ر

از بهر جناب پاک محبوب	کن نیک مرا بحسن اسلوب
هنگام شهادت کن امداد	ای جان بتول و شاه بغداد
گر قطره منم تو چشمه سازی	ای بحر محیط بے نیازی
یعنی من شکسته سامان	خطاب بخداوند تعالیٰ ۱۲
و عیب سرا سرم گرفتار	فرمانظر بخته سامان
بارے کنی که مفراموش	تو نیک کنی و من زیان کار
یکسر ز قلم شکسته و ستم	تقدیر ۱۳
خوش خوش خیال نعت سرور	ستار عیوبی عیب ما پوش
	از دست زمانه بسته و ستم
	دستے بدیم که هست در سر
	قدرت ۱۲ غفولی ۱۳

در نعت و سرکار کائنات علیه افضل الصلوٰ و کمال التحیات

کلمه است به بند شاخ زرین	کلمه است به نعت سرور دین
--------------------------	--------------------------

گوئی ز سر ارادت از سر
ای پاک سرشت عالم پاک
ای عین سلاله کرامت
ای شاه ادانی و اقا صی
ای ختم رسالت از تو کامل
ناهم وز بون و گاؤر شیم
جای شمرست وقت پیری
یعنی من و حال نفس اثر دور
از عقل ز بون و بد طرازی
آخر این مار نفس خنجر
تریاک سلیم داری آخر

زان طاهر و اطر و مطهر
شاغل ز معاصی است غمناک
شاغل باندست و زندامت
شاغل آلوده در معاصی
منهیانت ختم شاغل
چون گاؤ بدست نفس خوشیم
یک دست کنم چه مار گیر می
رنگ مارست و مار پرور
دور و کینیم مار بازی
آر و شرمندگی مژ بار
بر بان ز اسب نفس اثر دور

الحی زب تو ای فلک فرش

عرش از قدمت بریت زین

روشن به تو راز جمله عالم

جن و ملک است زیر فرمان

در بت شکنی خلیل وارے

آتش ز براق زین زلفت

شد شاید زرم بن ترانی

در نظر تست چشم بدو

پرخوان تو فیض پرور

بهر کم سنه گور بریان

رضوان جهان کجا بدارت

کرسی داری کرسی عرش

تاج شرفست خاک ثعلین

خاک در دست سرمه جم

خاتم دار است چون سلیمان

سلطان محمود تمشیه دارے

کردی گذرے ز قصر هرغت

تفویض سیح نزد بانی

موسیٰ ممنون جسلوه طور

ابراہیم است سفره گستر

پو رزنگی شده گس ران

خضر و الیاس آبدار است

الحی زب تو ای فلک فرش
عرش از قدمت بریت زین
روشن به تو راز جمله عالم
جن و ملک است زیر فرمان
در بت شکنی خلیل وارے
آتش ز براق زین زلفت
شد شاید زرم بن ترانی
در نظر تست چشم بدو
پرخوان تو فیض پرور
بهر کم سنه گور بریان
رضوان جهان کجا بدارت

صالح صالح الہدیٰ
تحویل ہلال آفتابہ
ای خاص کریم سفرہ عام
سفیان و صنیہ و شبلی حجاب
مفتاح قفل مخزن راز
ای کہف احم بزنگ کو طمیر

صالح صالح الہدیٰ
تحویل ہلال آفتابہ
ای خاص کریم سفرہ عام
سفیان و صنیہ و شبلی حجاب
مفتاح قفل مخزن راز
ای کہف احم بزنگ کو طمیر

بانا قہ او بخوش پسندی
وصف نعال بے مہا بہ
گستردی بانگو سر انجام
دربار کہ تو ای فلک باب
این حجابان عرش پرواز
شاغل سگ تو و فاش زنجیر

خطابہ نفس متضمن بعضے حال مصنف

شہ راہ نور و چند میلے
وریش حجاب طالع شوم
از رست و پلند این ز میھا

این تو سن نفس بے دلیلے
زان بامو نے کنارہ معدوم
ہر گام خورد و کند ریا

بس کن اسکندر جهاندار

مراد از سر عالم ۱۲

در طلقه دور و دهر سرور

افسوس شدت دل کبابم

گفته است ۱۲

بشدار و گریز شاغل خام

بوش دار ۱۲

همی هات بنگرگ و اثر در

ز هزار ز شلخ شان میسوند

ذات ۱۲

دل سوز ز تند زخم کاری

یار بگرده شان میا میز

مراد از بگرده مذکور القصد ۱۲

در هر ده جهان شو توفیر و ز

زان جمده کی صیب و لحواه

با عین صفائی آرمیده

چون آئینه اش توصاف و بکوه

بو و م ز محی شباب محمور

افتاد نک چو در شرابم

زان سفله گروه بے سر انجام

مراد از وشتانی ظاهر ۱۲

زیشان بگریز ای برادر

از سایه شان گریز ده چند

سوں و اریست رشته داری

تمیضان سعادت انگیز

شاگردان عقیدت اندوز

و یلور وطن هدایت الله

بن بحر حیا به عین دیده

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد و آله الطيبين
الطاهرين
البراهین

A

جان معنی نشان سپر ۵۰

کشف و قایق معانی

اصحاب فرائض فصاحت

العوا و ملائكة فوات شانست
طول و عرض و عمق ۱۲

انگشت خلیل و جوی شیرت

در هر دو جهان ز سروران است

زبان کشائی خامہ درجہ تالیف سعید نامہ

ای خامه بدارم از تو کار

فرمانِ نظر سے بدینِ نوازش

بین دست جناب عبدوس

شاغل بره چمن درائی

گلزار سخن بود خوش اسلوب

دربازی چرخ طرفه حاشا

کن بجز بچ تو سپر گاهت

روزے مدوح خنده ساما
پیش میر گاه خوش

بهر گشت چمن در آمد

چون سلسله سخن بجنبید

ای نکته رس صریح خامه
مراد از مصنف ۱۲

بر هیچچان چو امر عالی

بر حکم امیر پیر تدبیر

ای طبع خموش و روبه تنهیب

یعنی بسر سخن و رانی

حسن معنی کلیت مرغوب

دیگر چه از نیست خوش تماشا

حسان عجب مینمود راهت

از قصر فرشته خدایان
یعنی راه بجز این

با بین سخن سخن در آمد

گفتا به چنین مدار امید

تقصیف کنی سعید نامه

اصدا از شرف نموده حاکم

بستم کمری بنظم و تحریر

گو و صف سخن بحسب ترتیب
یعنی بعد از آن

چون فصل بهار رخ نماید | هر گل محل خود می‌شاید
 نیکی یا خیرش خوش است ^{۱۲}

ملح ضیا پیر اجناس نواب محمد منو خان پسر پسر

ای طبع بیاب حکم رانی	ای گلک بگو بخش بیانی
در دوره انبساط نگین	با کرو و فریش است آینه
شده ارت تخت و بخت فیروز	نواب منور دل افروز
دار و بسترش چو در کیت	خوش تاج محمد اسم والا
مریخ چشم فلک تفاخر	ترنمین خطاب خان بهادر
آن مورد خاص جا و غرت	عالی همست و فرد دولت
ز ان چشمه فیض رشک خورشید	بر خلق دمیده صبح امید
شد بے نیاز و خورسند	نازم نخبه ازین خداوند

شاهل زلف چنین جهانبا	گشته مدراس دار احسان
دار و بیکمان خجسته سرور	چون اسم شریف رخ منور
ای زیب ده سریر شاهی	زیب لقب عظیم جاهی
بر کرده بدو دمان والا	شمع قد تو طاق بالا
از خالق ارض حسب دلخواه	ای صد نشین مسند جاه
وقف تو بود به زینت وزین	انجلیح مرام هر دو کونین

سجده پیری مه اراد به گاه به توصیف بستانوده
 البقا نواب غلام غوث خان بهادری و خلف سطر نواب
 معززالدوله بهادر مر حوم مغفور

من ای قلم خجسته دستور توصیف امیر فیض گنجور

شاغل جوید بوجہ شتر

حسن الطاف فیض گستر

گنبد شریف عمری بابا پوری باوجود هضام و
عالمینا ساکا محمد شاحین عالم

ای خامه عین شمامه

زیبا و چمکی می نگارے

یکسانست سحر دی موت
ای بار برت ۱۲ نفی ملک التجار مرقوم ۱۲

آن کان وقار و پاک طینت
ملک التجار مرحوم ۱۱

از نسخ و هر انتخاب است

زین فروبی رمیدہ و لشکر

جویمان بہ حال حال درویش

باشی صرف سعد نامہ

حالی ز قوه بفعل ارے

دُحْسَن عَمَل بَعْل و قَوْت

عالی گہرست و بحر لیت

سستی فرد لا جواب است

سید حرف تھی ہزار فرنگ

مال شان بودا درویش

۱۰۰

خود بود بدورد هر گردان

بے شبهه وقف نعمت و مال

ملو به نموده با سعادت
مزد ملک التجار مرحوم

روشن نامش هر چه در کتاب

ابر و ش مال عید ما بود

آن لجه موی سپید و پر نور

کرده اغوش دیده خویش

آن لعل سعید خوش شکم
کنایه از لب

در کار که امیر تجار

آن کار که مصیر الیاس
جای بازگشت

در صحن مکان چه کوه تمثیل

درویش صفت امیر دوران

بدرشته عمر تا نو سال

آن رشته بگوهر عبادت
ای رشته عمر

حاجی پاشا سعید القاب
ای کنت

سعد دوران سعید ما بود
مکت التجار مرحوم

جوی شیرین و عین کافور

هر حور جهان به کج ریش
بیخ قیانه لب زین

گوهر ریزنده در بسم

هر یک قسمی نهاده خردار
یعنی از هم اجناس مختلف

واقع بکنار بحر مدراس

انبار فدا ده بسته نیل

چون بسته همه شده فرا هم
 گویی که گذر برین قبیل است
 در حجره خاص اکرم الناس
 هر یک طاق جد ابرصقول
 قطار درست گشته انبار
 هر یک چسبیده دستانت
 گفتار سعید غنچه نور
 از آن جناب خلد برسان
 از مقدمشان شد بترسین
 ای از آمدنشان ۱۲
 نا دیده خورشید روی و آفتاب
 و پیشین روی ریاض پر بار

زان پس برود و فرار سلم
 از نخل پریل و سیریل است
 پر حقه لعل و درج الماس
 از سبک گهر چو طلق محلول
 هر جانب مجتمع خبریدار
 فرخنده قطار گان است
 تخمیر دمش بشک و کافور
 رضوان کرده است بهر طایفان
 جای نزول ۱۲
 آن باغ شام عطر آگین
 هم بهر بیاتر یک گاه است
 چون در راه دی هشت گلزار

بیخ العلماء امام شان بود
فقد از پیر آن یگان

بر چرخ نهم ز ملک تازی
عربی

ی سرور تاجران قلیم
خطاب به محمد ۱۲۶۳
لشتی تو اگر چه نیک فرجام

هم از پیران نیک رت

الحق گویند اهل انصاف

باشند یارب بفال فرخ

هم شیخ مکبر اندران بود
تکبیر نماز غائبانه

شد با بگ مکبر و نمازی

حسن خلقت بخلق و مهیم

خود نافه کشا ز بند ماشام
ماجر ۱۲

شد گرم تجارت ولایت

فرخ ذات کریم اوصاف

اولاد کریم و آل فرخ

قطعه چهل و پنج
غلام و شکیب
خدا بهمت
افغان خباب
التجار حرم

صیفت ثانی رشک عالم سر و تجا دهر	پیر و شرع شریف اسلامیار از خیر خواه
باو شایسته نعل و تحکامش نامیک	خیر جاری محزون و تقیر خوانش سیاه
داد و لکها عمار بسته هم با نسر ا	طرح حیدر مدرکش و کند خوش جا
یاوگا رشکینش ده صد بار رو شنید	ایکدیگویم همه نند و یک عالم گوا
در جوارق چو فیه گفت سیمت ل او	عازم جنت حاجی محمد بادشاه

توصیف لطیف مولانا مولوی شاه کربل الدین
محمد صیاح قادری شمس العلامی و یلور

ای خامه به بیتش شرف گیر	از دل به محبتش شرف گیر
آن رهبر ساک طریقت	موصوف کمال جامعیت
واقف از اسرار ستر قرآن	کاشف از رموز رمزیان

هر دم بضمیر شیخ کامل
 بس پیک برفته خالق الناس
 ارزانش از جناب باری
 پیران عراق علم آموز
 شد مشرق فیض بابا قدس
 ویور شده مقام پاکش
 در مجلس سالکان اکرم
 آن حاجی کفر بالیقین است
ذات معجز ۱۲ مکنه ۱۲
 چون جان لطیف شیخ ابرار
سینا از والد بزرگوار خود
 پرور پریم پریده بقیل
 حاجی پاشا سعید دوران

انوار تجلیات نازل
 گلزار دلش ز خار و سوس
 ثابت قدمی و دلقراری
 احف بن قدس علم آموز
عالمیکه در علم شهر آفاق بود ۱۲
 شمس العلماء خطاب اقدس
 رکن الدین ست نام پاکش
 کرسی دارست و رکن اعظم
 نام پدرش محی دین ست
 بر تاخته سوی خلد رهوار
 حوران بهشت بهر تقبیل
نوسه و اول ۱۲
 زان معرفتیکه بود زینان

چون نقل مکان نمودم حرم

از فرط ولا از منزل دو

شد کن بدایت آفتاب
ای رونق افروز شد^{۱۲}

ای قدس مکان پاک بنیاد
منا و اخذی^{۱۲}

زان گریه شرف با قیامت

از در گشت نور جویان

شاغل گردیده همچو شب کور

جوید ز تو لعل درخشان
پر تو^{۱۲}

فرمانظر بلطف و احسان

بدخواه ترا دل غم آلود^{۱۲}

امم ملامت ز ما در آتش^{۱۲}

پس تحریریتش شمرده مردم

با معتقدان بقصر مغفور

در برج حل چو آفتاب

با و ادل تو ز فیض رب شاد

مهری تو که برج نور یابست

صاحب نظران حق پژوهان

در تنه ظلام حمل معذور
بیان^{۱۲} حج فلک^{۱۲}

ای مهر منیر اوج عرفان

ای صدر صدور اهل اقیان

زخم حسدش بود ملک سود

نخسین فلک برادرش
ای مریخ و زحل^{۱۲}

۲۰
زان گریه شرف
منا و اخذی
پر تو^{۱۲}

صفحه آرائی قوم مجید سلطان خلدی ملک

دار احشمت جهان پناه ہے

صفت شاہ ۱۲

اقلیم سخن مگر فرمان

تو حکم روانی از دوشت

پیش نظرش تو پیش خدمت

خود نگار ۱۲

زین روی امیر مومنین است

از وصف شجاعت شهنشاہ

خدمات شہی ز سر پیش آر

ای آداب شاہی ۱۲

سلطان عبد الحمید ویشان

رسم خدمت بجای آرے

ای خامہ بیا بہ بزم شایے

داری بزبان تیغ بزان

خطاب بجا آمد ۱۲

لفقار و روش تیرست

شاهی تو بے بغر و شوکت

آن خادم کعبہ بالیقین است

پیر شہ گوشت باہی و ماہ

چون بار دہند ادب نگہدار

ای لازم ۱۲

در پیشگہ پناہ دوران

از سر زره و فاشعارے

از وی گرفته قرضه بهرام
با چند کثیر و شوکت و شان

سرتاج سرانست و صف رزم

در معرکه پشیر بر بند و ر

سیفش چو کینتس را گیرد

مجهول به هر ترک هر بوم

چوین بزند چو طفل شمر

آن صف شکن قضا شکو به

تیغش خبر زبای آورد

ترک فلکش بجنگ چون میخ

زان ضرب و صفیر تیرا دام

طعن آموز و برستم و سام

قسططنینه بنیر فرمان

سردار جهان و سرور بزم

بهرام فلک بنیر چون گور

بو بکباشش بکار گیرد

معروف و لیر خط روم

کماریت به ضرب چو شمشیر

گر تیغ زند به تیغ کوب

فرق ماهی به مسمی پارو

هنگنده سر برضیت تیغ

سرمه گرفته بین سرمه سام

مهر
نور
نور
نور

ای
ای
ای
ای

ای
ای
ای
ای

ای
ای
ای
ای

ای
ای
ای
ای

ای
ای
ای
ای

ای
ای
ای
ای

ای
ای
ای
ای

ای
ای
ای
ای

ای
ای
ای
ای

ای
ای
ای
ای

ای
ای
ای
ای

پیران گردیده پوشش مشک
از سهم ویت سکل جوزا
پر حش ضرب این مصفا
خونده اند به دهنم

زان حمله پیر شیر گردون
از دشنه او دم حقایق
در وقت و غار نعل توسن
جنگ ۱۱

نالذرتناش جان ناساز
دشمن

پیش فحشیکه در جهان است
مل افریده و ن زلفت او

گم کردہ عثمان یکہ تازی

زین تیر دو سر هزار فرنگ
 و لهای مبارزان یکت
 سیرغ گزیده کوه قافست
 مستم از ان چو بید بخون
 درخت نیده ۱۲

دشمن گرید رنگ و قواق
خودے بہ نہند بہ فرق دشمن
کلاہ آہنی ۱۲

هنگام زفاف چون غلیو از
 فحش تیغش به ماهی و ماه
 ای زغن^{۱۲} باکر^{۱۳}

افزایدون رسن کشتانت
رعایت پیش دفعه و کرم برین ۱۳
انگشت گرد و زحمت او

اسوار اسد زینہ بازی
انی آفتاب ۱۲

از صولت و طبش ترک خویش
حمد شیرانه

خضر غام فلک چو سر ناده

ای افسر سروران اوزنگ

گر سیر کنی تفنگ بازی
انگار نمی آ

چون سیر شود سپا دشمن

گویند دلاوران ہر بوم

تا شام و سحر بوندی

بادا به تبرج زر شهنشاه

ضرغام فلک بنیاده شیرین

شمشیر شمشیر سپر نهاد

ای غاشیه بدوش تنگ

خوش رقمہ از گلہ سازی
ہندی گلہ ۱۲

از دایم مقام و مان

حزرت ختم است برش دوم

اربع و تریج حرج دوا

ما رنج مد ف حسود مد رواه

توصیف نذران خباب ملک التجار عمر بن قیس

عبدالله شاه و نشان
فرز نهیس خانبهگشاه و فرزند

سرحدہ ہریہا دیرو خان

[illegible]

عبد المجید

چون صیف هزار خادم وی
۱۱ ام سی

عین گرم ست چشم بدو

خط شکن از جبین برفته

بر خوان ملک مصاحب چند
۱۲ دست خوان

طباخ فلک ندیده ز بهار
۱۳ منکب از آفتاب

شد عبد عز عالم آرا
۱۴ فرزند نوم شاب ملک بکام حکام

صد چون شاغل بنده اشین
۱۵ خطاب بجا طبع

شیرین سخن ست شکر افشان

شبه طبعش شکر کوید
۱۶ ز بنور عدل

حاتم طبعان کمر کشا
۱۷ عاجز تو ندان

مدراس شد مدار احسان

حاتم چه یکی ملازم دی

ذات شاکر صفات مشکور
۱۸ جناب مجد الشکر پادشاه

چمن از سفره بچین برفته
۱۹ صفت بچین

لازم ملزوم در شکر قند
۲۰ مایه طعمه بهمان مصاحبه

خوان مکین شکرین با
۲۱ موصوف ۱۲ صفت

بے شبهه عزیز مصر دلها

روزی خواران سفره اشین

شهد نابست طبع خندان
۲۲ جز مقدم ۱۳ مبتدا مود ۱۴

قند مصرش شکر کوید
۲۳ صیغه فعل متعلق شکر نفا

پیش عبد السلام آیند
۲۴ فرزند چهارم ملک التجار جوام

چون خوان خلیل و قنصل

وقت کرم است شرفناور
این تو

مصروف عرض استابوس

پروودہ بہت دربر

زین طایر سعد وصف لایق

چون طالع خوش شرف و فراز آید

ای معدن فیض و کان کامل

ای ابرکرم تو شاد باش

چون اختر، سفین کجوبند

ملک تست ای چراغ امید

شاغل دار و مداوم از ایشان

ایں صفت اسماء و بیرون اندو

روی خندان شکفته خاطر

قدسی نفعان بعد قدوس

شاهین پور طائر زر

تحصیل مطالب خلائی

عبد الباقی رہ گیا
خداوند عالم کا نام

منزل داری بجان شاغل

ای فضل خدایش جز جانش
شین صفت من فصل جان ۱۱

سعد بن فلک ملک گوند

بخور و آری ز باغ امید

طوق گردن مطبعت و حسان

مجموعہ نوریہ و شریعت

اوم "فردا" اوم "فردا" اوم "فردا"

سایر بجهان بشهره عام	ساری چون و جمیعت اندام <small>ای خوان</small>
زیر طاق سپهر زر کار	روشن گهران چو سیاه

زینت عنوان پیرن مدح جناب حاجی محمد عبداللہ
بادشاہ خان بہادر حسن لدکان

جوید غواص کلک را ہے	اندریم وصف بادشاہ ہے
امی طبع رساش یاور کن	در حسن بیان دلاوری کن
در بحر عطاست بے بہاؤر	عبداللہ بادشاہ بہاؤر
فیاض زمان و فیض کسٹر	پروردہ ناز و بند پرور
ہر کس زورش شد بہت خوشحال	از جنس و لباس و مال و اموال
شاہان گرویدہ سائل ازور	ز ان نقد سخنی بکاغذ نہی <small>مراد این کج ۱۲ ہندی کوچ</small>

هرگز این ماه چرخ فیروز
صد درجه فزون ز مهر تابان

این نورستون صبح امید
ای علم مقام ^{۱۲} خفا غایت

خوش طالعی از جبین پدیدار
ای از جبین ^{۱۲} نمودم

از رای سلیم و خیر خواهی

از نکته رسی هم کیاست

ز فهم و دکا و ذهن و فسر

شاد زیب بر خسته مخی روم
بدن ^{۱۲}

بر این منصب پر سرور و دلخواه

بعد زمان بخش حصایل

پیشم بدو رشده سراپا

ناگشته بر وز رونق افروز
بین ماه و ستاره اش درخشان

آمد زین رسا و رشک خوشید

فرخند گیش ز نیک رفتار

با عقل رسا و عز جایی

وز حسن تفکر و فراست
فرمان ^{۱۲}

وز درک رسا و طبع با قر
خود ^{۱۲} یافتن

تشریف یافت از شهر روم
شهر ^{۱۲} ای خلعت سفادت

از مای بسته رنگ تا ماه

تیج رومی شده حمایل

بر قامت او چه جامه زیبا

پن‌سته میان بد نظری

از واسطه گور رنر او

هم مرده رسان شدند و شاه

ای قلم جو و جان بخش
طبا بیدار ۱۲

واری بخدا چه دل تو انگر

ای شاه سوار عرصه جو
مراد از محمد ۱۲

رموارت کرده باشه است
ای اسپ ۱۲

ای تنگ جهان و مهر و زن
بزرگمن ۱۲

بمال یتیم ریش رزی
تو که منته ۱۲

داد است زمان بخاطر شاد

خلقه شد و کف توانا زان

شیخ رومی و جامه نری

شد قیصر بند تنیت گو

فرخ رکنان حیدر آباد

ای اصل و جو و شان بخش

ماند خرف شمار گوهر
پاره نفال

در چشم زدن براه مقصود

انظار تقدیم کرامت
ای پیش شد ۱۲

ای در یتیم بحر احسان
در بجه ۱۲

مادر ز ادیت مهر و رزی

اقلیم سخات و رکف راد
میر فیض راد ۱۲

ای کام رواه با نیاز

می بنده نو از بے نیازی <small>از غفلت</small>	تو طوف به خلق سرفرازی
در فیض و کرم زروم شام	آوازه تست ای نگو نام
میزان عطا تو خدایند	پاینگ شمرده کوه الوند
واقع به جنوب ملک راس	گو بهیت به ملک عجمه الناس <small>دانت مردم</small>
خاطر مرغوب سرویران <small>قلب اخافت ۱۲</small>	هر دم به سرش همایه ایران
بایار و همه باد در خویش	بهر تفریح خاطر خویش
جا گرم کند فراز کوهی <small>ای مدتی آفرین شود ۱۳</small>	بارفت آسمان جهان شکوهی
گلزار به پشت همچو طاووس	آن قلعه کوه سبز طبعی <small>بنا</small>
حال و سکنت مرغ پیدا	از جنبش باد شد سراپا
جاری بحسرت جانشرق	در رنگ گلست استون غرق <small>کنایه از کوه ۱۴</small>
آن بحسرت افتاده همچو کوشه <small>و امر ۱۵</small>	در دامن کوه خلد منظر

مغان که سرکشند و طیار
با چرخ تو آینه کو
با عقاب درخت کوه ۱۶

که ارشد از گل معصفر
 شته بهزار نقش فزیبه
 جان نظاره شک طائوس
 ز قله کوه طور آسا
 هر شب بر قصر و بام آن طور
 هر شاخی از دبه نور گستاخ
 رسی نهشت با هم آنجا
 در صحن مکان ترک فرخار
 در غرقه طرفه منبیش
 هر جنس آنچه بر جمع و موجود
 روشن کده است قابل دید

اینک ز پر سیاوشان پر
 طاؤس نگار و نصیب
 و در دام نگاه خلق محبوس
 عشرت کده بهار پیرا
 روشن شمع به شاخ بلور
 چون شاخ نبات شاخ در شاخ
 سامان فرح فرا هم آنجا
 شاد و روانی کشید زر کاه
 چین آئینه دار و خوشه پیش
 از عنبر و مشک و سندل و غود
 افشوده روغنش ز نور شید

۹۰
 در این
 در این
 در این

بدحامی خلق و جان هر دل
 زان شمع و چرخ غم و بزم ^{عزیز} حیات
 بر کوه فنا نشاندہ تقدیر
 مرحوم نمود ^{کلیکشت} ^{کلیکشت}
 مفتاح مرام ^{سکینه} در گرو بود ^{در بقعه}
 یارب باران رحمت بار
 نور نظرست احمد ^{افشر}
 بر خور دار سعادت آثار
 توفیق دهد خداے معبود

ہی ہی بہ چنین جوان باذل
 زان کوه و سرور ^{ای سخی} و عیش و عشرت
 دو و دو و دو و دو چرخ بے پیر
 در سال ہزار و سہ صد و شصت
 بس سن شریف چہل و دو بود
 بر گور چنین تہ جسم آثار
 اے صلب سخی امیر ذی جاہ
 دلبند کریم و نیک رفتار
 بر در زہی و راہ محمود

تاج محل الحاج محمد اقدس شاہ
 صاحب جناب مولوی عبد پاوہ خان

من افکار جناب حکیم محی الدین جنت بقین
یقیناً خالص

من افکار جناب حکیم محی الدین جنت بقین
یقیناً خالص

جناب عظم عبداللہ بادشاہ تاج	چون زین جهان کمر غم بستہ بقا
یقیناً جو بکا گفت سال حلت	سفر قیصر فی امرو و یلا

تعریف ملکہ عایہ جنات قیصر و کتوریہ

ای ملک نوید جانفرا	وہ سو جهان بہ خوش آدا
خوش باش بفر تاج و افسر	و کتوریہ گشتہ مند قیصر
زیبہ بہ جهان بشوکت شان	آئین چشم بر این جهان
ای عرت و فعت کی جسم	عدل تو فر اگر گشتہ عالم
در کفہ عدل ای جهان جو	سری نگشتہ ہمترازو

قلب انصاف ۱۲

سخن کر ۱۲۵

۱۲۵۱

۱۲۵۱

طبع زنگی زمان پیشین

^{۱۲} اینجا بیان عدل است

رم خود ده به خشم شیر غران

^{۱۱} خشمی

امروز به عدل تو جهاندار

شیر آئینه دار در تار است

^{۱۱} مطیع

داری بجهان بزیب ترین

در سلطنت تو شد بهر جا

از فرنگ و کیاست تو

ختم است چنان برین ریاست

از فتح تو اتر و تو الی

^{۱۲} دوری

ظلم است دو ان در صلت تو

در عدلت نه مثل و مانند

بر آئینه ها گرفت تفرین

آهوی تیر به چین و جاپان

^{۱۲} مخفف ناماز

بر آئینش کنند رفتار

آئینه رست زنگبار است

^{۱۲} ای مقوم

موسوم کرم تو اس توانین

^{۱۲} رسوبات

دار و کده و رباط بر پا

^{۱۲} ای شفاخانه

^{۱۲} ای پل

قایم به جهان ریاست تو

مدیر مدن و سیاست

^{۱۲} نظام شهر نمودن

افزید و ن خورده گوشه

خوش اهل دول و دولت تو

^{۱۲} مجاهد دولت

من گفتم و عاقلان بدانند

رین فروه چرخ تادم صو	خورشید دهد به خورشید نور
باد اناام توای جهان بان	چون مهر و مه کجلی تابان

ستایش فرخنده بنیادین در جهان نظام حیدر آباد
دکن دایم ملکه

روز رفتم ز گردش دون	بیچاره ز شهر خویش بیرون
رخ کرده نهان زیار و غیا	تنها بدل هجوم انظار
از پیش نظر وطن چو بگشت	که دم گذرے بدین دشت
آن دشتی هست گل بدین	که با سنگفته رنگ گلشن
در دامن است گرگ خویش	خوا بیدار خوشش بر آغوش
با خوش نفسی گرفت یکسر	آسایش چون کنار ماور

هم ماده گرگ شیر داده

بگرگ خبیث و بچه در بر ^{بود}

مارا عجبی بیامده پیش

تغافل مردم چه تراثر خانی ^{بیهوده}

یاران نبی که جمله چاراند

چون پیر و شان قدم کشاوند ^{رفتند}

از شاه نجف خلیفه افتاد ^{ای گردید}

در طالع آن سعید جاوید

در جنب عطا آن گهر بار ^{پنهان}

زین روی شدست آن گمانه ^{اصول بخشش}

بشکام عطار ترانه و از رنگ

ورود امن عاطفت هناده

با آمیزش چو شیر و سکر

این گرگ خبیث و بچه پیش

امنیت از عدل پادشائی

در چار حجت کفیل کاراند

مصر و روم و عجم کشاوند ^{افتخار کردند}

محبوب علی به حیدر آباد

عدل کسری سر حریفید

یک قطره شناس بجزو خا

مبصرون ز حوادث زمانه ^{نگاه داشته شده}

حد کوه طلا شمرده پاسنگ

شهر آبادان خزانہ معمور

والا حشم است و صبا باج

نیچ عیال او بہر کیف
مقابلہ ۱۲

خود را برسان تو بی شش و پنج
مقولہ خود ۱۲

کمان روشن دل کریم عایت
کافایت ۱۲

چون این سخنم نہ ہوشم آمد

افتان خیران ز راہ ہر دم

از راہ شرف سپہ ہونند
بر امتیاز رتبت

قاصر آمد مگر ازین بام

این منزل رشک ماہ و خورشید
بجئے حرم عالی ۱۲

شہر کے نیچا چو عید نوروز

عالی رتبت حضور پر نور

زیر تخت است وز نیت تاج

اہل قلم است و مالک سیف
اہل سیف ۱۲

کسیو گرد و زول غم و رنج

کیوان رفعت حرم عایت
نمایند آجاتو ۱۲

خوش بود مضمون بگو شمع آمد
ای پذیرا شد ۱۲

خود را بدر شہی رساند مہم

دیدم حرم خوش خداوند

تیر نظر و کسند او نام
تشبیہ ہوگد ۱۲

بیت الشرفست و جان مسید

شام غریبا چو صبح فیروز

خلق دیدم عظیم خلاق

هل شهر اند بسکه خورند

ین خنده شده زمین شکیبای

هرمت زمین حیدر آباد

بی شاه و کن خدیویشان
خطاب بجنور نظام دکن

ریاست بتوبه طرز مرغوب

در عهد تو شده فراهم

در سایه دولت تو مادام
ای همیشه

در سلسله تو منظم است

خوش آمد دست اکرم

شاغل گوید ای سعد اکبر

بوی عطر از شمیم خلاق

خادم مخدوم در شک خند
ای خوش خند

از گل و یانست کوچه گلزار

از زهره جبین چو شهر نوשא
شهری خج که خورید

هند و دکنست مطیع فرمان

از محی الدین خطاب محبوب

عالم فاضل حکیم باهم
فیض

هر اهل شرف گرفت آرام

زیب او رنگ ای زبردست

تزیاق ده سلیم العلام
ای مارگزین

نشر واقع و نشر طایر

قربانت بار بار گرد و

باشی به جهان به کامرانی

مشاغل مزبور لطف و حسن

بترنج شاهی نثار گرد و

تو باعث رونق جهانی

در بارگاه عظیم و ایشان

شکرافشانی خاندان عجمان شرح ز ما جناب الحاج
محمد عبدالشکور پادشاه خان در شاکر نسیم خلد شکر

کهن نجم سپند خوش بیانی

شد عبدشکور فیض معهور

صبح امید و باب عالی

در حلم و قار کوه نگین

افکار احمد به مدح احمد
صحیح ذکر ۱۲

ای خامه بیا دم روانی

باعین کمال چشم بدو

همیشه بنیک فالی

آن صاحب جاه و شایق دین

جوید پیوسته میرا مجد

در ظل های رشک افلاک

شغال گردیده بنده پرور

شعباجستان ^{بخت} نخل زیبا

خوش جمع نموده فیض آشمار ^{در حالت ندامت}

دارد چو خا بدین نکوئی

ای ابن امیر امیر دوران

زین شوکت و شان ز ^{امیر} امیری

ذات تو متمم مکارم

باشد قصر خجسته مان ^{حج کوهت}

با داد و دو پر چرخ ^{تا دور}

این بقیه چرخ ^{لا جوردی}

غناک شده بے فرخاک

محتاج ظل فیض گستر

نخل بخت ز نخل طوبا

بخت سامان نیکوئی بار

بخت سبز تو سرخ روی

پشت صفا بسته شود ^{پشت}

زیبا بتو خلعت نفی

مهر تو بر خم دل مرا ^{مهر}

از طفلان مدام روشن

این چشم و چراغ روشنی گیر ^{ستاره از باغ کمان}

تا باشد در جهان نور ^ی

خندان باشد بهار شاکر	مرغ دل من نثار شاکر
پرنور بود سرای مخدوم	جانم باد اعدای مخدوم
جسم بدخواه لا ایالی ^{الکافور} ^{المنزه}	پامال سگان ز بدگالی ^{ج. ۱۹۰} ^{توای ۱۲}

در مدح علی حنا فنیض الی محمد بن عبد الغفریر و شاه
صناعه غریزه سخا و ام عتر

ای خامیه بگو طریق حسن	در مدح عزیز نیک نامن
شد حکم روان بکجه سامان	در مصر شرف غریزه دوران
پرورد بجن صورتش خوب ^{شبنم ۱۱}	این پیر فلک بسان یعقوب
یکدل شده نسبت و فزنگی	طفل رومی و دوا سبزنگی ^{ای غلبه ۱۲}
دارد ز کرم غریزه دوران	هم قلب سلیم و دست نعل ^{ای طوح ۱۳} ^{سوفوف ۱۲} ^{صفت ۱۲}

رو دست عطا به میر موصوف
 شد قلب عزیزه مهر عزت
 نج خلقی نهاده در روی
 پر شاغل خویش مهربانست
 گرفتار رسان مزاج دانه
 اخلاقش صرف انگبین است
 اینست طریقی چاره ساری
 آن خالق مهر و کین مخلوق
 داده به عزیزه مهر آگین
 اعطاف عزیزه دست احسان
 یکدل شد و یک نهانمانوف

خوش دست کرم کریم معروف
 سگلی آئینه پاک طینت
 مختوم ختام مشک برو
 گه سر که جبین به خادماست
 شد سر که جبین مضایقه نه
 گره سر که فتنه سکنجبین است
 بهر صفای مزاج بد طرازی
 هم حین سر جبین مخلوق
 قلب پے کین جبین بے چین
 شد مرهم خاطر پریشان
 منشاء عطا و طبع موصوف
 جابر پیداشدن و جابر بودن ۱۲

هم نشر شده بنام ذیجاه
ای شایسته^{۱۲}

اوقات غریزه با سعادت

از چشمه فیض لایزال

ای صاحب جود و الکرمت

اوصاف تو اظهر من الشمس

این ذات غریزه فیض

باد او ایم به خوش سر انجام

نفسور کرم به ماهی و ماه
ای فرمان^{۱۲}

مهر و مدام در عبادت

تخمیر مگر سرشت عالی

واری تو رویه سلامت

اخلاق تو ابدین من الاسب

یار رب به نی و آل امجاد
بانی آسمان^{۱۲}

گر گین نشان به چای ناکام
خوش منش معاندان^{۱۲}

مقتول خا و عالی جناب عبد بادشاه
شاطر از ری بل صم حاج بابا السلام

صاحب سلام دادم دولته

این مژده خوش بآل فرخ
نویس^{۱۲}

ای خا رسا به فال فرخ

تشریف نجا بزرگ حاتم
خفت ۱۲
ای مثل حاتم ۱۲

ذات عبدالسلام دیشان

محبوب جهانست قاف قاف

ریحان ریاض خاندانست
سیر ۱۲
جم روم ۱۲

در جنب عطا وجود اکر م

خوش حوصله اش نوهر پیدا
ای حوصله مدح ۱۲

آن لشت و پناه خلق بیاب
ای مدح ۱۲

پیش دست چنین گهر بار

باطبع چنین کریم اکر م

عدد درجه فزون بخلق ماید

آن است کرم بدین نشانی

بر عبدالسلام شد مسلم

شاد و چه سلامتی حسان

آن جان نجا ز مهر و الطاف
جم طوفان ۱۲

شمع روشن به دودمانست
خاندان ۱۲

شد دایه تنگ محیط اعظم
قلب اضافت ۱۲

امساک بکار هم هویدا
بخل ۱۲
جم بکار ۱۲

این چنین به چنین بر خطرناک
ای بکار ۱۲

خرم و شمار زنده به خوار
بندگی طور ۱۲
بیشتر و انبیا ۱۲

خود نفس کرامت است خرم
ذات ۱۲
سخاوت ۱۲

خط کفش از خطوط خورشید
آتش ۱۲

بزرگ علمی بر رفتانی

پیکرده مسج پاک تخمیر	عطر خلقتش به چیب این میر
ای صیف زمان کریم دور	بندی دلباز روی جهان
پنهان زود زبند تا شام	صیت کرم تونیک فرجام
آن صیت فتنه به خوش نظاره	در گوش جهان چو گوشواره
چون لطف ازل بعالم پاک	بس خلق و عطا و فهم اورا
بر خلق دو کون کرده قسمت	سرخش نموده وقف ذلت
باشی بجهان تونیک فرجام	باأل و عیال شاد و خوش کام
در خواب عدم روند تار آفت	صفهای معاندان بد ذلت

توصیف مبینیت یا نوحیات عبد القدوس و یا در شایسته
وام شوکت

ی خامه بیا ز راه محمود
 آن منبع جود و کان فطرت
 آن مایه سود و کان اخلاق
 بر خویش و یگانه پاس است
 بارخ کسان شرک و پیوند
 در راحت و ریخ خانواده
 شبها به هم یار و اغیار
 مگر طبع کریم تاب گیرد
 چشم است هنوز در شکر خواب
 آن تکیه که امید عالم
 چه چو بد به بعد شر قین

از بهر شای مسکن جود
 پی برده سوی جان فطرت
 شد مغر شعور جان اخلاق
 بر نفس شریر حکم نیست
 کس نه بخدا چنین خداوند
 خورسند و شرک ایمیراوه
 بهشمار شسته بخت بیدار
 زمین سان آرام و خواب گیرد
 در حال نموده خواب خواب
 بر سر کس است شاد و خرم
 و مستش گیرد بطرفه امین

با فرض فتدگره به تقدیر

زین روستن شاد و خوش کام

بخشد ز سرخ مهر کردار

با فیض چنین به رب سکن

از رفق خمیر آب و گل شان

در دست کسان بحسب مقصود

ای جان کرم به ذات تو شاد

سلطان جهان کار دانی

اینک بزبان مهر و ماهی

اندک رفت تحت بحر صولت

بابرگ سخا شدت یکسر

و اگر ده پیم به خطر تدبیر

اجباب امیر نیک فرجام

از دست و زبان فیض آثار

شد دست و زبان فرات همچو

بحرن مراد دست دل شان

زین بحرن است جوهر سود

قدسی نفسی تو پاک بشاد

حشر چشمه فیض و مهر بانی

عبد القدوس پاوشاهی

مرجان مراد و در دولت

نخل قد تو سایه گستر

گل با بگ زنند مرغ گلزار

ابواب فرج کشاوه تقدیر

نشسته ذات تو مزرع جود

از بس سخن تو نیک رفتار

بنی سبزه قبابی جامه زیبا
نشان مدح ۱۲

آن ساطعی تازی زمانه
اب خوش رفتار ۱۲

و ادب چو عنان ز دست یسار

دارد مرکوب با و رفتار

حالیکه به برقع آن سهند است

دارد دزنی رکاب داری

پیوسته بهم شدند و یکدل

هر سوست قضا فرحت آثار

ای زیب چمن بیا چه تاخیر

جویند خلایق از تو به بود

گوهر بارست و هم شکر بار

اسوار شود به ما و پیما
نماینه از پند ۱۲

نه شبنم ده صد آتاز یانه

در دم بستی حجاب افلاک
از پند ۱۲

رقص ناسید و رخ پری و
ز پند ۱۲

گویی که پری به شیشه نرسد

این ترک فلک امید واری
ای مرتجع ۱۲

فکر کش و صید جان شاغل

در وصف حضرت
سید عالم
از عارفان
مقامی
که در این عالم
نمایند
و در این عالم
نمایند
و در این عالم
نمایند

خطر رخ و خلق اهل تیغ
ای عقده کشای بند و شوال
داری از فیض رب عالم
ای اصل اصول رنگ و عطر
زیب از تو گرفته سرفرازی
یکران فلک جینه ات باد
باد اتاد و مهر پر نور
ای مایه جو دوشادمانی
دارین بتو خجسته بادا
گمیرد از فیض فضل چون

مشک آلود است عین آمیز
در ظل برادران هشیار
ناخن بندی بکار عظم
ای آب رخ سر و بخت
زینده تست یکم تازی
دوران بقا قیامه ات باد
این خانه دولت از تو مبرور
باشی بجهان بکارمانی
بدخواه تو خوار خسته بادا
رنگ تو بهار روزافزون

توصیف تاجران در جناب حضرت

فادر محی الحجب و اما و ملک التخاب بر موم
صاحبزاده عالیقدر و اعظم متهما

ای طبع رسا بجو رسائی	در وصف یکے بخوش ادائی
افلاک خجل ز رفت و	طگشته نثار بهت و <small>ای عالم طی ۱۲</small>
دار و نقه به عهد موجود	ز اخلاق گرامی مخزن جود
احداث کرم بطبع ویشان	و اوده به قدم قدیم الاحسان
در بهر نغاش گشته مثبت	از بس شرف معنی نسبت
پس دار و مایه ترسم	زین نسبت با شرف تقدم
نیک و زلف از کوه رفعت <small>از توج ۱۲</small>	در دامهای اوج دست
اوقات برهند و روم و چین است	آهش قادر محی این است

بیدگویم اگر بعد جان
 ی سایه لطف و مهر گستر
 رزان تبورستی قلم دار
 ایت به فلاح و خیر باب
 با خنک سگال تنگ جوئی
 زین جوهر صلح و خوش بانی
 از طینت پاک هو شمندی
 زین طینت پاک و حسن بان
 انیک چو فلک کلید رزاق
 حلم و سخن است شهد آمیز
 حلم است و ثمار ذیوقاران

و اما دخی سخی دور ان
 داری چه زبان فیض پرور
 رفتارست همچو گفت از
 مضمیر به ضمیر صلح احباب
 ای صلح منش فرشته خوئی
 شیراز جمع خاندانی
 مرکز دولت خدا پندی
 جمهور خلائی از تو شادان
 در دل بندش عبد رزاق
 عین چشم از حیا است لبریز
 دارند حیا و فاشعاران

خوش ساخته محیط عظیمش

ای محیط عظیم

شد انمله پایشی شیخ احمد

ایامستان ۱۲

الطاف عمیم کرده ظاکر

اقطاع ضمیر رشک فرخار

سروند به طعنتش فراهم

سبزه رشود ریاض مفهوم

عالی فطرت بلند همت

همصورت خورشش ضیاء

بازیت و فرو نیک آمل

بهر ابل شرف در حریمش

تقبیل گنج به رنگ اسود

مانند ۱۲

روشنه ۱۳۵۸

آن رکن اعظم و اکابر

تفریح نمانگفت گلزار

خاک عرفات و آب زمزم

از فیض قدم شیخ مخدوم

سامی صولت ملک طبیعت

چشم بدخواه همچو خفاش

باشد بجهان به بی صد سال

بیان حسن اخلاق عالم بنا جناب حکیم

عبد الغفر زین العابدین و اماد ملک التجار مرقوم

ای خامه بیا ز راه حکمت	شویدم عز و جاه حکمت
توصیف عزیز ذی حشم کن	از روی ادب ز قلم کن
ابر و پیوسته بر رخ میر	شمشیر و بد جواب شمشیر
مرغوب دلش شده هم تن	گفتار خوش و طریقی حسن
فرزانه روش بحسب خاطر	بس جمع نموده خلق عاظم
نا دیده بدور دهر شاغل	طرز و روش چنین شامیل
فرخنده شیم بصد لطافت	گسترده بساط مهر و رفعت
از رای میر دل منور	واما د سعید و سعد اکبر
اینک بفکک چو درخشان	تنویر سعاد از جبین شان

و این نامه صفا کفره و نورانیه ملک ضیاء

ای عجب غریز خوش خضایل	ی جان سخا نکو شمایل
وز کوتهی زبان چه گویم	بن بیچ مدان چه میجویم
در فکر ارسطوی زمانی	ی مخزن جود و کامرانی
باشی تو بطل رافت حق	بال و عیال و زنگ و رونق

تعریف کرم دستور جناب عبدالقدوس صاحب متحابین
ساکن ویلوی داماد ملک التجار مرحوم

نقاش قلم بطرح زیب	آمد بطراز زبان معنی
در مدح شفیق خلق پیوند	شد گرم بیان بصورت چید
ممتاز جهان به عز و کمین	آن موجد خلق و حسن آئین
خوش رو خوش خنده خوش افت	گفتارش انگبین لطافت
عبدالقدوس ابوالکرم نام	از روی عطا حسن اگرام

پیش‌شته ابوالکرم خطابش	پرورده کرم ز آب تابش
دریای محیط و بحر اعظم	بین دست و دل جناب کرم
دریای محیط گوئی اجوف	لشیش دل چنین سخی کف
زین دریای فیض خاص عام است	دریای محیط و جوش خام است
لبها تو آب زندگی بار	ی جان کرم حسن گفتار
مرهون ایادی تو هست	و گشته بروت باب هست
هنگام عطا چو بید لرزد	نے دست تو قرار و رزد
پیر بار بود به آل و اولاد	نخل قدت برگ دل شاد

کبر ریزی مریه رحمت تو در منزل جناب
عبد السبحان حب متخلص دل و اما ملک التجار

زین جا خامه شتاب دارو
 آن خلق ستوده کاهند
 مصروف حرز جان اعلیٰ
 زنجیر و فاست طرز رفتار
 نقد زردل عیار کامل
 این شیوه تست عبد سبحان
 گسترده دام و دل شکاری
 خلقت بجهان دوست گما
 بین طالع توبه خوش نصیبی
 ای مرهم زخم سینه چاکان
 این رشته عمر تو بصدال

رخ سوی فلک جناب دارو
 جسم خلق است و جان تهذیب
 تسبیح سبحان اعلیٰ
 معیار محبت است گفتار
 اخلاصش تخلصش دل
 گردن بندی به بند جهان
 جان سیدل ^{مناوی} دلم تو داری
 دو اسپه رود به تیز گامی
 مانده به تقاطع صلیبی
 تسکین ضمیر در دناکان
 باد ابعیال و آل خوش حال

لب کشتی کلک اعجازشان مدح جناب حکیم غلام محمد مقیم صناع و فیهان

چون خامنه من زبان کشاید	اعجاز مسجی نماید
در محبت طیب حاذق	شیر موارق و مصادق
اشراقین از رواق آیند	اندر صفش زبان کشایند
مشائین اندکته حیران	از تجربه اش درین بیابان
هر لحظه نموده بے حجاب	تا تیرگی از و خطای
آهوی کمال در کندش	بقراط حکیم نسخہ بندش
پیشین بر طرق رسم و قانون	زانوی ادب زنده فلاحون
از پر تو شمع رای و تدبیر	لقمان حکیم روشنی گیر

له اشراقین
 چنانکه اشراقین است
 در حکایت طیب حاذق
 باعث اشراق در شری
 باطن خود را که بکند
 رخت بکند
 به وند و غلبه
 در کمال
 پیشین
 به مشائین
 به کمال
 است از حکایت در
 او را که خطاب
 اشراقین در
 به بابل
 به بابل و علامت
 به بابل و علامت
 به بابل و علامت

طایل چو شود بحال رنجور

چون دست نهند بنض کاهل

صید امراض بسم انسان

باشد فلک چو ماه گیر و

معجون برشته طبع فشان

وانتم بپاشید بر سوا حکیم

ثابت ز تو معنی حکیم است

جسم اند هم طیب دوران

آن ابن سخن بر اقصای

زین رود انای خلق نوس

ای مرهم زخم سینه ریش

کرد و مرض از مریض مجور

دستش گیر و شفاء عاجل

و در دام علاج اوست پچان

گر کوه بود چو کاه گیر و

ز اعجاز مسیح و آب حیوان

زان معجون خورده خضر و الیر

نام تو محمد مقسیم است

بے شبه توئی درین میانجا

دارد به حکیم اخصاصی

شد خاص جناب عبیدوس

ای معجزه مسیح و ایشان

باد انام تو تا دم صور	چون دست کلیم و شعله طور
-----------------------	-------------------------

گهر ریزی خا منیسان کرد بحسن اطوار حاجی

جو هر صفا و فاشعار

گواهی قسم خسته کردار	زان جو هر سود نیک رفتار
ای جو هر سود و کان خلاص	و حی جسم شعور و جان خلاص
هر صبح و مسابکار خردم	بودی همه تن مطیع محکوم
خود بود سعید فیض آثار	از روى موت پند و آ
هم داشت سعید ذمیرت	منظور نظر بمهر و رافت
هر یک شده ز قبله حاصل	گر وی زان مهر مهر بدل
مهریکه بیابی از حسد او ند	ای موتمن خلوص مویند

سر بسته نبی بخت جان
 ای دو جرم دارید ۱۲

حقا که بخیر متشکماهی

زین خدمت حسن جان نثاری

در راه وفا بگوی شاغل

در هر سخنی بدیدم از مرد

آب سخنان تست جوهر

بستی تو میان جان من و دل

ای خوش منش خجسته بنیاد

گوهر به صدق چو لعل در کان

پے بروی سوی خیر خواهی

شده خاتمہ وفا شکاری

جوهر فر دست و مرد کامل

جوهر با فرد لطف دارد ۱۳

جوهر ریز نیست جوهر فرو

و ندان شکن هزاره گوهر

جوهر داری چه اصل جوهر

باشی بجهان بخاطر شاد

تو راست روی بر غم اعدا

ای خاتمه ات بخیر باد

دست و پا

۶۷ قطعات تاریخ سید

ایمان جناب منووی تجل حسینی صا و اما و نواب نظام الملک
پرنسراف ارکات مرحوم

رہے این مثنوی شاغل ما	چہ گوہر ہا کہ در سلک بیان سفت
دل ایمان پے سالش منقوط	کلام شاغل طبع آزا گفت

بادشاہ جناب قادر بادشاہ صبا بن حاجی محمد قاسم
ساجر متوطن و اخباری

وہ چہ نظم با صفا تصنیف کرد	وی یی اقت شاغل نیکو خصل
ثابت از انوار مضمونش شد	نیر نظمست بر اوج کمال
لفظ لفظش میکند تسخیر دل	نقطہ نقطہ ہمدم سحر حلال

میکنی و صاحب میدان دکن	شاه غلامسعود هست این شغل
از لب اخلاص سالش یاد شاه	گفت عمده قشوی بمیشال

بهار جناب سید علی صاحب قادری مالک اخبار جلوه سخن

خاقانی را بخوش بیا فی	الحق که مقلد کم آمد
طرز خاص سخن طرازیش	چو شاعری ما شلم آمد
برد عوی ماسعید نامه	بنگر که دیل محکم آمد
تصفیش را به ساراینج	نظم مقبول عالم آمد

خورشید جناب حاجی حافظ خورشید احمد صاحب
واما در جناب نواب عظیم جا بهادری هم پر نسف ارکاش

هو چه قشوی شاعری مطبوع	زبان نیک بین با طرز خوش حال
اشکار آسمان سر کو خورشید	کها مرغوب دل بن نگار

شرف جناب خواجہ شاہ محمد صادق الحسینی الحسینی شری

حبذا طلعت این نظم سعید	حرف حرفش ہمہ عمل گہر است
مطب جوہری فکر شریف	سال گنجینہ فضل و بہرست

صفی جناب مولوی امام الدین شریف صاحب

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ
عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَاصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ

ایدل کہ مجد و شکر باری

حمد ہے چو جمال گہر دار

آن حمد کہ نیست غایت آنرا

در بارہ اش از برای تقریر

بکشای زبان و خامہ بردار

شوقے کمال ذوق داری

شکر ہے چو سفر جل شکر دار

آن شکر کہ نے نہایت آنرا

وز بہر بیان ز روی تحریر

زین ہر دو چین و گل بسردار

یغنی که بگوی حمد اور است

یا بدیهمه حمد تا با و راه

او حامد و احمد است محمود

فرموده بوصفش ایند پاک

چون حمد به لغت کرده ضم

بشتاب که عین مطلب این است

آن جوهر معدن سعادت

ذاتیت وجود و دراجان

فیضش به تمام جزو کل عالم

در یاد حق بند کرد اگر

بر چرخ جهان حسن ماه است

کو خوان کرم بشکر آر است

شکرش کردیم شکر شد

کز خلق وجود اوست مقصود

لولا که لما خلقت الافلاک

از قلب به مدح یک معظم

بین چشم تو گر مال بین است

یغنی که سخاوت عبادت

در یای محیط فضل و احسان

میر التجار بروم تماشام

حاجی عبد الشکور شاکر

بر تخت جلال بادشاه است

خوش گشته لقب باو مسلم	از روز ازل سید عالم
از درگاه شایروم دیشان	در ملک دکن سیر سلطان
گسترده ز خوان به خاندان <small>خوف خانه</small>	دار و چون من هزار خدام
مرغان دل جیان شکارش	میاد و سپهر باز وارش
ز انجمله ملازمان خدمت	حاضر باشان دار و دولت
یک خادم خاص مرد عاقل	چون نام خودش بعلم شاغل
مشغول وظایف و عایش	مصرف ستایش و شنایش
خادم نه که یار بمنشین <small>گه</small>	نزدیک حضور دور بمنی
استاد معلم به تحقیق	بر صاحبزادگان اتالیق
نگاشته شنوی بهر حش	معنی و لحظ و لفظ و کش
پناه ده بصفی سو ده خامه	نام نامی سید نامه

یافت ممدوح قدردان شاعری	مثنوی لایق الغایت گفت
-------------------------	-----------------------

قطبی جناب خواجہ قیطیب الدین خلیفہ جناب خواجہ محمد بادشاہ ہند نام جو م خواجہ ادگا خان اوڈہ نقشبندی و گیشانی	مصنف مولد مدرس وطن حیدرآباد
--	-----------------------------

خوشا ساعت نیک وقت طرب	ز شاغل تخلص تم لقب
-----------------------	--------------------

ہمانا کتابیکہ تصنیف کرد	بحالش بود و ایما فضل رب
-------------------------	-------------------------

چو قطبی بکبر سنش بود گفت	سروش فلک ای چہ داری عجب
--------------------------	-------------------------

بکن فوق در نام ہر حرف گو	ز ہی جامہ بشی علم ادب
--------------------------	-----------------------

ولہ

تصنیف شد کتابے از حنا کلم	یعنی عزیز دلہا ہم بیدل معظم
---------------------------	-----------------------------

ہر لفظ موج علم و ہر حرف بحر معنی	شیرازہ کتابش بی سال استیم
----------------------------------	---------------------------

جام جم است بگره پیمهر ع	ریزد شکر و خوش بر برگ گل شبنم
قطبی چون کیه دی بجز علم رفتی	آخر بگو چه دیدی خوشتر از آن گفتی

همت جناب غلام دستگیر صاحب مدرسی

بنگام سعید نامه خوب	شناغل که نوشته در سفته
الفاظ خوش و معانی خوب	گرداز ره سوزی نظم رفت
خوش گوی درین زمانه	ویده نه کس نه کس شسته
پاکیزه کلام با نزاکت	لطیفه ته هر سخن نهفت
سالت همیت بجا و زیبا	خوب است سعید نامه گفت

بشیر جناب منشی محمد عبدالغنی صاحب مقیم نیت تیمار منوش بگنند

مطبوع شد چو زیبا نظم سعید نامه	بشگفت دل ز طر ز حسن بیان غزل
ردم بشیر فکر سال سعید انیک	تاریخ عیش و شکر شد کمال غزل

غلط نامہ مسدس ہندی

صفحہ	سطر	غلط	صحیح
۸	۲	عہد میں جبکہ	سایہ میں جبکہ
۸	۳	موجب	مناہج
۸	۴	اوتہا لاشہ	خبا زہ اشا
۹	۱	ہمہ ولبت گان	بر عقیقت شعار
۹	۲	پیش مرکوب رفتہ رکب بود	پیش مرکب پیادہ راکب بود
۱۰	۸	عالی ہسم	فیض شیم
۱۱	۴	محض	فقط
۱۲	۴	جب	اُس
۱۲	۵	دین پرور	فیض ستر

غلط نامہ سبع نامہ

صفحہ	سطر	غلط	صحیح
۵	۷	بہ نفس و متضمن خلاق معانی	بہ نفس و متضمن یکتای زمانہ
۹	۱۰	گفتا بہ جنین	فرمود جنین
۳۲	۷	آسمان جہان شکوہ ہے	آسمان شکوہ ہے
۳۸	۹	از خار عیم	ز خار عیم
۴۲	۸	اخلاق عیم	اشفاق عیم
۵۲	۱	گلزار	گلزار
۵۷		فرخندہ روشن	فرخندہ جبین
۶۶	۵	بدیدم از مرد	کہ دیدم از مرد

الحمد للہ کہ این نامہ عنبرین نامہ اسمی بیعید نامہ جنس تمام کار پر دازان مطبع طبع حرم تہ اس
بتاریخ غرہ جب المرجب ۱۲۹۹ ہجری طبع در برک شیدہ کتبہ سید احمد غفر اللہ

